

Original Article

Modeling the Relationship Between Attachment Styles and Narcissistic Personality Traits in Athletes: The Mediating Role of Interpersonal Problems

Zahra Zand Khaneh Shahri¹ , Jaber Azizi^{2*}

1. MS in Counseling, Department of Counseling, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran.
2. Department of Counseling, Saveh Branch, Islamic Azad University, Saveh, Iran.

Received: 29/05/2022, Revised: 20/10/2022, Accepted: 10/02/2023

Abstract

Purpose: The present study aimed to model the mediating role of interpersonal problems in the relationship between attachment styles and narcissistic personality traits among athletes.

Methods: The research method was descriptive-correlational, and the study had an applied purpose. The statistical population consisted of all athletes residing in Tehran. The sample included 250 participants who were selected via convenience sampling. The research instruments included the Narcissistic Personality Questionnaire, the Adult Attachment Scale, and the Inventory of Interpersonal Problems. Data were analyzed using structural equation modeling.

Results: The results indicated that the indirect path coefficient between the avoidant attachment style ($\beta=0.169$, $P<0.01$) and the anxious attachment style ($\beta=0.110$, $P<0.01$) with narcissistic personality traits was significantly positive and statistically significant at the 0.01 level.

Conclusion: The findings suggest that attention to interpersonal problems and insecure attachment styles plays an important role in identifying and understanding the development of narcissistic traits. Therefore, designing psychological interventions focused on improving interpersonal skills and emotion regulation may help reduce interpersonal difficulties and promote athletes' mental health.

Keywords: Attachment, Narcissistic Personality Traits, Interpersonal Problems, Athletes.

* Corresponding Author: Jaber Azizi, E-mail: jaberazizi34@yahoo.com

How to Cite: Zand Khaneh Shahri, Z., Azizi, J. Modeling the Relationship Between Attachment Styles and Narcissistic Personality Traits in Athletes: The Mediating Role of Interpersonal Problems. *Sports Psychology*, 2023; 15(2): 270-286. In Persian.

Copyright: © 2023 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Extended Abstract Background and Purpose

Competitive and performance-based environments in sports can serve as a context for reinforcing certain dimensions of narcissism—particularly feelings of superiority, the need for recognition, and the pursuit of admiration. Some studies suggest that moderate levels of narcissism may be associated with higher levels of self-confidence and improved performance in sports; however, excessive narcissism can lead to negative consequences such as interpersonal conflicts, difficulties in teamwork, and an inability to tolerate criticism or failure. Therefore, examining these characteristics among athletes can contribute to a deeper understanding of the personality factors influencing performance and psychological well-being within athletic settings.

Individuals with narcissistic traits often encounter numerous challenges in their interpersonal relationships. Feelings of superiority, excessive need for admiration, and lack of empathy typically render their relationships unstable and conflict-prone. Interpersonal difficulties in these individuals may manifest as dimensions such as interpersonal sensitivity, interpersonal ambivalence, aggression and hostility, excessive need for social approval, and poor socialization. Given the importance of mental health and optimal performance in athletes, identifying the factors that contribute to the development and maintenance of narcissistic traits is of great significance. Attachment styles, as enduring patterns in forming emotional bonds, play a significant role in shaping personality traits and determining the quality of interpersonal relationships. Although previous research has examined the associations among attachment style, narcissistic traits, and interpersonal difficulties in general populations, the

mediating role of interpersonal problems in this relationship—particularly among athletes—has received less empirical attention. Therefore, the present study aims to investigate this relationship and propose a model explaining the mediating role of interpersonal difficulties between attachment styles and narcissistic personality traits among athletes. Accordingly, the primary research question is: Do interpersonal problems mediate the relationship between attachment styles and narcissistic personality traits among athletes?

Materials and Methods

This research employed a descriptive-correlational design with an applied purpose. The statistical population included all athletes residing in Tehran in 2023, and the study sample comprised 250 participants selected through convenience sampling. Research instruments included the Narcissistic Personality Inventory, the Adult Attachment Scale, and the Interpersonal Problems Inventory. After data collection, incomplete or invalid questionnaires were excluded, leaving a final sample of 248 participants. Data analysis was performed using Structural Equation Modeling (SEM).

Results

Following sample attrition, the final number of participants was 248 (147 female, 101 male; mean age = 30.53 years, SD = 6.95). The results indicated a significant positive total path coefficient between avoidant attachment style and narcissistic traits ($\beta = 0.222$, $p < 0.01$). Conversely, the total path coefficient between anxious attachment style and narcissistic traits was non-significant ($\beta = 0.057$, $p > 0.05$). The direct effects of both avoidant ($\beta = 0.054$, $p > 0.05$) and anxious ($\beta = -0.052$, $p > 0.05$) attachment styles on narcissistic traits were not significant. However, the indirect effects through

interpersonal problems were significant for avoidant ($\beta = 0.169$, $P < 0.01$) and anxious ($\beta = 0.110$, $p < 0.01$) attachment styles.

Conclusion

Findings demonstrated that interpersonal problems serve as mediators between insecure attachment styles (anxious and avoidant) and narcissistic personality traits among athletes. In conclusion, interpersonal problems represent a crucial mediating mechanism linking insecure attachment to narcissistic traits in athletes. Targeted psychological interventions focusing on emotion regulation, interpersonal skill development, and attachment pattern modification could thus enhance social functioning and reduce maladaptive personality traits in this population.

Given that the statistical population consisted solely of athletes residing in Tehran, and the sample was selected through convenience sampling, the findings can only be generalized to this specific group. One of the main limitations of the present study is the use of self-report instruments, which may be influenced by response biases such as social desirability. In addition, the correlational and cross-sectional design limits the ability to draw causal inferences. Accordingly, future research is recommended to employ longitudinal and experimental designs and to utilize multi-source assessment methods (e.g., clinical interviews, coach reports). Furthermore, investigating the role of additional psychological variables—such as emotion regulation, early maladaptive schemas, self-esteem, and social support—may contribute to a more comprehensive understanding of the mechanisms underlying these relationships. From an applied perspective, it is recommended that sport psychologists, counselors, and coaches design and implement educational programs and psychological interventions aimed at improving interpersonal communication skills, enhancing emotion regulation

capacities, and modifying maladaptive cognitive patterns to reduce interpersonal difficulties and promote psychological well-being among athletes.

Funding

This study received no funding from public, commercial, or nonprofit organizations.

Authors' Contributions

All authors have participated in designing, implementing and writing all parts of the present study.

Conflicts of Interest

The authors declared no conflict of interest.

Acknowledgement

We sincerely appreciate all athletes who participated in the present study.

نوع مقاله: پژوهشی

مدلیابی ارتباط بین سبک‌های دلبستگی با صفات شخصیت خودشیفته در ورزشکاران: نقش میانجیگر مشکلات بین فردی

زهرا زندخانه شهری^۱، جابر عزیزی^۲

۱. کارشناسی ارشد مشاوره، گروه مشاوره، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران.

۲. گروه مشاوره، واحد ساوه، دانشگاه آزاد اسلامی، ساوه، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۳/۰۸، تاریخ اصلاح: ۱۴۰۱/۰۷/۲۸، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۱/۱۲

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر مدلیابی رابطه بین سبک‌های دلبستگی با صفات شخصیت خودشیفته در ورزشکاران و بررسی نقش میانجیگر مشکلات بین فردی در بود.

روش‌ها: روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی و هدف پژوهش کاربردی بود. جامعه آماری این پژوهش شامل تمام ورزشکاران منطقه ۱۷ شهر تهران و گروه نمونه پژوهش حاضر شامل ۲۵۰ نفر بود که به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه شخصیت خودشیفته، مقیاس دلبستگی بزرگسالان و مقیاس مشکلات بین فردی بود. تحلیل داده‌ها با استفاده از روش مدلیابی معادلات ساختاری انجام شد.

یافته‌ها: در پژوهش حاضر، ضریب مسیر غیرمستقیم بین سبک دلبستگی اجتنابی ($\beta=0/169, P<0/01$) و سبک دلبستگی اضطرابی ($\beta=0/110, P<0/01$) با صفات شخصیت خودشیفته مثبت و در سطح $0/01$ معنادار بود.

نتیجه‌گیری: یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد توجه به مشکلات بین فردی و سبک‌های دلبستگی ناایمن می‌تواند در شناسایی و درک شکل‌گیری صفات خودشیفته نقش مهمی داشته باشد. بنابراین طراحی مداخلات روان‌شناختی مبتنی بر بهبود مهارت‌های ارتباطی و تنظیم هیجان می‌تواند در کاهش مشکلات بین فردی و ارتقای سلامت روان ورزشکاران مؤثر باشد.

واژه‌های کلیدی: دلبستگی، شخصیت خودشیفته، مشکلات بین فردی، ورزشکاران.

* Corresponding Author: Jaber Azizi, E-mail: jaberazizi34@yahoo.com

How to Cite: Zand Khaneh Shahri, Z., Azizi, J. Modeling the Relationship Between Attachment Styles and Narcissistic Personality Traits in Athletes: The Mediating Role of Interpersonal Problems. *Sports Psychology*, 2023; 15(2): 270-286. In Persian.

مقدمه

حساسیت بین‌فردی (هیجان‌پذیری و واکنش‌پذیری بین-فردی)، دوسوگرایی بین‌فردی (مبارزه در برابر دیگران و ناتوانی در پیوستن در هر دو کار یا عشق)، پرخاشگری و خصومت، نیاز به تأیید اجتماعی (اضطراب مزمن در مورد ارزیابی‌های دیگران و حساسیت نسبت به طرد) و عدم جامعه‌پذیری (مشکلات در روابط اجتماعی و آشفتگی در حضور دیگران) بروز یابد که این الگوها اغلب منجر به تعارض در روابط، ناپایداری تعاملات اجتماعی و دشواری در ایجاد و حفظ روابط سالم می‌شوند (۵، ۶).

پژوهش‌ها نشان داده‌اند که افراد مبتلا به این اختلال اغلب خودپنداره‌ای اغراق‌آمیز از اهمیت و توانایی‌های خود دارند، در روابط بین‌فردی از دیگران برای تقویت عزت‌نفس استفاده می‌کنند و در برابر انتقاد یا شکست واکنش‌های دفاعی شدید نشان می‌دهند. این الگوها معمولاً با حساسیت بین‌فردی بالا همراه است؛ به گونه‌ای که فرد نسبت به کوچک‌ترین نشانه‌های بی‌توجهی یا عدم تحسین واکنش هیجانی شدید نشان می‌دهد. همچنین دوسوگرایی بین‌فردی در رفتارهای آنان دیده می‌شود، زیرا در عین نیاز به تأیید دیگران، از صمیمیت واقعی اجتناب کرده یا نسبت به وابستگی احساس تهدید می‌کنند. پرخاشگری بین‌فردی نیز به‌ویژه هنگام آسیب‌دیدن عزت‌نفس یا دریافت بازخورد منفی بروز می‌یابد و می‌تواند به شکل خشم، تحقیر یا سرزنش دیگران ظاهر شود. علاوه بر این، نیاز افراطی به تأیید اجتماعی موجب می‌شود که روابطشان عمدتاً ابزاری و بر پایه کسب تحسین باشد. در نهایت، عدم جامعه‌پذیری و ناتوانی در شکل‌دادن به تعاملات اجتماعی متقابل و برابر، به ناپایداری روابط و تجربه مکرر تعارض با اطرافیان می‌انجامد (۷، ۸).

پژوهش‌های اخیر بر نقش تعامل عوامل زیستی، سبک‌های فرزندپروری، و تجارب اولیه زندگی در شکل‌گیری صفات

اختلال شخصیت خودشیفته^۱ یکی از اختلال‌های شخصیت است که با الگوی پایدار بزرگ‌منشی، نیاز شدید به تحسین و فقدان همدلی نسبت به دیگران مشخص می‌شود. این الگو معمولاً از اوایل بزرگسالی آغاز شده و در زمینه‌های مختلف بین‌فردی و اجتماعی تظاهر می‌یابد. بر اساس مطالعات همه‌گیرشناسی، شیوع این اختلال در جمعیت عمومی حدود ۰ تا ۶ درصد گزارش شده است (۱)، هرچند میزان ویژگی‌های خودشیفتگی در ابعاد زیرآستانه‌ای در جمعیت‌های خاص می‌تواند بالاتر باشد (۲). در سال‌های اخیر توجه پژوهشگران به بررسی خودشیفتگی در بافت‌های عملکردی خاص از جمله ورزش افزایش یافته است. برخی پژوهش‌ها نشان می‌دهند که ویژگی‌های خودشیفتگی، به‌ویژه ابعاد بزرگ‌منشانه مانند احساس برتری، نیاز به دیده شدن و جست‌وجوی تحسین، ممکن است در میان ورزشکاران نخبه و افراد فعال در ورزش‌های رقابتی بیشتر مشاهده شود؛ زیرا محیط‌های رقابتی و مبتنی بر عملکرد می‌توانند چنین ویژگی‌هایی را تقویت کنند. در عین حال، یافته‌ها نشان می‌دهند که اگرچه برخی سطوح از خودشیفتگی ممکن است با اعتمادبه‌نفس و عملکرد ورزشی بهتر همراه باشد، اما سطوح بالاتر آن می‌تواند با مشکلات بین‌فردی، تعارض در تیم و دشواری در پذیرش بازخورد یا شکست نیز مرتبط باشد. از این رو بررسی ویژگی‌های خودشیفتگی در ورزشکاران می‌تواند در فهم بهتر ابعاد شخصیتی مؤثر بر عملکرد، تعاملات تیمی و سلامت روان در محیط‌های ورزشی اهمیت داشته باشد (۳، ۴).

افراد مبتلا به اختلال شخصیت خودشیفته به دلیل الگوهایی مانند احساس برتری، نیاز شدید به تحسین و کمبود همدلی، غالباً در روابط بین‌فردی با مشکلات بین‌فردی^۲ مواجه می‌شوند. مشکلات بین‌فردی در افراد دارای ویژگی‌های خودشیفته می‌تواند در قالب ابعادی مانند

شده‌اند که این مشکلات نیز به‌نوبه خود با بروز صفات شخصیتی مشکل‌ساز، از جمله خودشیفتگی، ارتباط دارند. در ورزشکاران، این سبک‌های دلبستگی نایمن و مشکلات بین‌فردی ناشی از آن می‌توانند بر پویایی تیم، روابط با مربی، تاب‌آوری در مواجهه با شکست و در نهایت، عملکرد ورزشی تأثیر منفی بگذارند. علی‌رغم وجود پژوهش‌هایی درباره ارتباط دلبستگی با صفات خودشیفته و نیز مشکلات بین‌فردی در جمعیت‌های عمومی، مدل‌سازی دقیق نقش میانجی مشکلات بین‌فردی در این رابطه، به‌خصوص در جامعه ورزشکاران، کمتر مورد توجه قرار گرفته است. لذا، این پژوهش در پی آن است تا با بررسی این رابطه پیچیده، مدلی را ارائه دهد که از طریق آن بتوان درک عمیق‌تری از نحوه تأثیر سبک‌های دلبستگی بر صفات خودشیفته در ورزشکاران، با میانجی‌گری مشکلات بین‌فردی، به‌دست آورد. این شناخت می‌تواند مبنایی برای طراحی مداخلات روان‌شناختی هدفمند جهت بهبود روابط بین‌فردی و کاهش صفات خودشیفته در این گروه حساس فراهم آورد. بنابراین، هدف اصلی پژوهش حاضر پاسخگویی به این سؤال است که آیا مشکلات بین‌فردی در رابطه بین سبک‌های دلبستگی با صفات شخصیت خودشیفته در ورزشکاران نقش میانجی دارد؟

روش پژوهش

این پژوهش به لحاظ نوع هدف کاربردی و به لحاظ روش توصیفی از نوع همبستگی است که با استفاده از مدلیابی معادلات ساختاری اجرا می‌شود.

نمونه‌های پژوهش

روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش شامل تمام ورزشکاران منطقه ۱۷ شهر تهران در سال ۱۴۰۱ بود. با در نظر گرفتن احتمال ریزش نمونه، گروه نمونه پژوهش حاضر شامل ۲۵۰ نفر بود که به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند.

شخصیت خودشیفته تأکید کرده‌اند (۹-۱۳). سبک‌های دلبستگی^۳ به عنوان الگوهای پایدار در نحوه برقراری و حفظ روابط عاطفی، نقش مهمی در شکل‌گیری ویژگی‌های شخصیتی و کیفیت روابط بین‌فردی ایفا می‌کنند (۱۴).

طبق نظریه دلبستگی تعامل‌های اولیه والد-کودک به گسترش بازنمایی‌های شناختی یا «الگوهای مؤثر درونی»^۴ در مورد خود و دیگران منجر می‌شود که به‌عنوان یک راهنما برای رفتارهای خود و انتظار از دیگران در روابط نزدیک کمک می‌کند (۱۵). به‌طور کلی، اصطلاح سبک‌های دلبستگی بزرگسالان به مجموعه‌ای از اطلاعات، انتظارات و نایمنی‌ها اشاره دارد که افراد در مورد خود و روابط نزدیک دارند (۱۶) و الگوهای بین‌فردی مشترک، سبک‌های تنظیم عواطف و تجربه «خود» در رابطه با دیگران را شکل می‌دهد (۱۷). مختل شدن حس ایمنی دلبستگی به دو سبک دلبستگی اضطرابی^۵ (اشتیاق به صمیمیت و ترس از طرد و رها شدن توسط دیگران) و دلبستگی اجتنابی^۶ (باورهای مبتنی بر بی‌اعتمادی و عدم وابستگی به دیگران) منجر می‌شود (۱۸، ۱۹). پژوهش‌ها نشان می‌دهند که افراد دارای ویژگی‌های خودشیفته اغلب الگوهای دلبستگی نایمن را تجربه می‌کنند. به‌ویژه دلبستگی اجتنابی و دوسوگرا با نیاز شدید به تأیید، حساسیت به طرد و دشواری در ایجاد صمیمیت واقعی در این افراد مرتبط دانسته شده است. این الگوهای دلبستگی می‌توانند به تداوم مشکلات بین‌فردی و الگوهای ناسازگارانه در روابط آنان منجر شوند (۲۰، ۲۱).

با توجه به اهمیت روزافزون پرداختن به سلامت روان و عملکرد بهینه در ورزشکاران، شناسایی عوامل مؤثر بر شکل‌گیری و تداوم صفات خودشیفته و نیز درک سازوکارهای مرتبط با آن‌ها حائز اهمیت است. سبک‌های دلبستگی، به‌ویژه الگوهای نایمن، به‌عنوان یکی از پیش‌زمینه‌های شکل‌گیری مشکلات بین‌فردی شناخته

افتراقی نشان داد که تفاوت بین افراد دارای سطوح بالا و پایین برون‌گرایی و نیز افراد دارای سطوح بالا و پایین توافق‌جویی معنادار است، به‌گونه‌ای که افراد با برون‌گرایی بالا و توافق‌جویی پایین نمرات بالاتری در پرسشنامه خودشیفتگی کسب می‌کنند.

مقیاس دلبستگی بزرگسالان تجدیدنظر شده. مقیاس دلبستگی بزرگسالان تجدیدنظر شده کولینز و رید (۲۴) شامل ۱۸ گویه است که ۳ سبک دلبستگی ایمن (A)، اجتنابی (C) و دوسوگرا/اضطرابی (D) را در یک طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از «به هیچ وجه با خصوصیات من تطابق ندارد» تا «کاملاً با خصوصیات من تطابق دارد» = ۴ مورد ارزیابی قرار می‌دهد. کولینز و رید (۲۴) میزان آلفای کرونباخ را برای هر خرده‌مقیاس آن، در دو نمونه ۱۷۳ و ۱۰۰ نفری از دانشجویان به ترتیب برای خرده‌مقیاس C ۰/۸۱، ۰/۸۲ زیر مقیاس D ۰/۷۸، ۰/۸۰ و زیر مقیاس A ۰/۸۵، ۰/۸۳ به عنوان شاخصی از اعتبار آزمون گزارش کردند و در پژوهش آن‌ها همبستگی این ابزار با سازه‌های عزت نفس و رفتار اجتماعی گویای روایی ابزار بود. فرهادی و همکاران (۲۵) برای این ابزار ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۲ و با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی شاخص‌های برازندگی مجذور کای هنجار شده ۳/۴۵، ریشه خطای میانگین مجذورات تقریب ۰/۰۴۱، برازش تطبیقی ۰/۰۹۵، نیکویی برازش و شاخص برازش هنجار شده ۰/۹۴۰ را گزارش کردند.

مقیاس مشکلات بین‌فردی-۴۷. مقیاس مشکلات بین‌فردی پیلکونیس و همکاران (۶) شامل ۴۷ گویه است که ۵ مؤلفه حساسیت بین‌فردی، دوسوگرایی بین‌فردی، پرخاشگری، نیاز به تأیید اجتماعی و عدم جامعه‌پذیری را در یک طیف لیکرت از اصلاً = ۰ تا بسیار زیاد = ۴ مورد ارزیابی قرار می‌دهد. پیلکونیس و همکاران (۶) ضریب

معیارهای ورود به پژوهش و معیارهای خروج:

داشتن حداقل سه سال سابقه فعالیت در یکی از رشته‌های ورزشی، حضور فعال در تیم‌های باشگاهی در سال ۱۴۰۱، قرار داشتن در بازه سنی ۲۵ تا ۴۵ سال، و تمایل کامل به شرکت در مطالعه و تکمیل پرسشنامه‌ها بود. همچنین، برای حفظ دقت نتایج، افرادی که سابقه تشخیص‌گذاری اختلال‌های شدید روان‌پزشکی، مصرف داروهای روان‌گردان مؤثر بر هیجان و رفتار، سابقه آسیب‌دیدگی شدید طی شش ماه گذشته که مانع مشارکت روانی یا حضوری می‌شد، یا تکمیل ناقص ابزارهای سنجش داشتند، از پژوهش کنار گذاشته شدند.

ابزار گردآوری داده‌ها

پرسشنامه شخصیت خودشیفته. پرسشنامه شخصیت خودشیفته توسط آمز و همکاران (۲۲) به منظور سنجش ویژگی‌های مرتبط با شخصیت خودشیفته تدوین شده است. این ابزار فاقد زیرمقیاس بوده و خودشیفتگی را بر اساس رویکردی تک‌بعدی ارزیابی می‌کند. پرسشنامه شامل ۱۶ جفت گویه است که در هر جفت، پاسخ‌دهنده باید یکی از دو گزینه را انتخاب کند (گزینه الف = ۱ و گزینه ب = ۰). سازندگان اصلی آزمون ضریب پایایی بازآزمایی این پرسشنامه را در فاصله زمانی پنج هفته برابر با ۰/۸۵ گزارش کرده‌اند. همچنین روایی همگرا از طریق محاسبه ضریب همبستگی بین نمرات NPI-16 و شاخص‌های برون‌گرایی و گشودگی نسبت به تجربه در مدل پنج‌عاملی شخصیت بررسی شده است که ضرایب به‌دست‌آمده به ترتیب ۰/۳۲ برای برون‌گرایی و ۰/۴۱ برای گشودگی نسبت به تجربه بوده است. در ایران، محمدزاده (۲۳) ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه را ۰/۷۹ و ضریب همبستگی بین NPI-16 و آزمون MCMI-II را ۰/۷۷ گزارش کرده است. همچنین وی در بررسی روایی

در بخش توصیفی اطلاعات دموگرافیک و شاخص‌هایی چون میانگین و انحراف معیار ارائه می‌شود. در بخش آمار استنباطی پس از محاسبه ضریب همبستگی پیرسون و بررسی مفروضه‌های مدلیابی معادلات ساختاری، برازش مدل ساختاری با استفاده از شاخص‌های برازش و نرم افزارهای SPSS-23 و AMOS-23 بررسی شد.

ملاحظات اخلاقی

در پژوهش حاضر ملاحظات اخلاقی پژوهش شامل اخذ رضایت آگاهانه، تضمین حریم خصوصی و رازداری رعایت شد.

یافته‌ها

در پژوهش حاضر پس از ریزش ۲ نفر از شرکت کنندگان تعداد آنها به ۲۴۸ نفر رسید. ۱۴۷ زن و ۱۰۱ مرد حضور داشتند که میانگین و انحراف معیار سن آنان به ترتیب ۳۰/۵۳ و ۶/۹۵ بود. از بین ۲۴۸ شرکت کننده ۱۱۷ نفر شاغل و ۱۳۱ نفر غیر شاغل بودند. میزان تحصیلات ۴۳ نفر از شرکت کنندگان دیپلم یا زیر دیپلم، ۹۰ نفر کاردانی، ۹۱ نفر کارشناسی و ۲۴ نفر کارشناسی ارشد و بالاتر بود. در مدل ساختاری پژوهش حاضر چنین فرض شده بود که متغیرهای مشاهده شده سبک دلبستگی اجتنابی و سبک دلبستگی اضطرابی هم به صورت مستقیم و هم با میانجیگری متغیر مکنون دشواری‌های بین فردی، صفات خودشیفته را پیش بینی می‌کند. بنابراین مدل اندازه گیری در این پژوهش متغیر مکنون دشواری‌های بین فردی بود که فرض شده بود به وسیله نشانگرهای حساسیت بین فردی، دوسوگرایی بین فردی، پرخاشگری، نیاز به تایید اجتماعی و عدم جامعه پذیری سنجیده می‌شود. استفاده از تحلیل عاملی تأییدی با استفاده از نرم افزار AMOS-23 نشان داد که مدل اندازه گیری برازش مطلوبی با داده‌ها ندارد. به همین دلیل شاخص‌های

آلفای کرونباخ ۰/۸۳ تا ۰/۹۰ را برای خرده‌مقیاس‌ها و قدرت خرده‌مقیاس‌ها در تمیز اختلال‌های شخصیت از اختلال‌های محور I را به‌عنوان شاخصی از روایی واگرایی مقیاس مشکلات بین فردی-۴۷ گزارش کردند. در پژوهش آفتاب و همکاران (۲۶) با محاسبه تحلیل عاملی تأییدی مقیاس مشکلات بین فردی روایی سازه رضایت بخشی برای این ابزار و ضریب آلفای کرونباخ برای این ابزار ۰/۹۶ به دست آمد.

روش اجرا

در این پژوهش پس از شناسایی و انتخاب ورزشکاران واجد شرایط، ابتدا توضیحات کاملی درباره اهداف پژوهش، نحوه اجرای مطالعه و چگونگی پاسخ‌دهی به پرسشنامه‌ها به شرکت‌کنندگان ارائه شد و به پرسش‌های احتمالی آنان درباره معیارهای ورود و خروج پاسخ داده شد. سپس با تأکید بر داوطلبانه بودن مشارکت در پژوهش، رضایت آگاهانه شرکت‌کنندگان اخذ گردید و به آنان اطمینان داده شد که اطلاعات به‌صورت محرمانه حفظ خواهد شد و امکان انصراف در هر مرحله از پژوهش برای آنان وجود دارد. پس از آن، پرسشنامه‌های مربوط به متغیرهای پژوهش در اختیار شرکت‌کنندگان قرار گرفت و آنان به‌صورت فردی و در محیطی آرام و به دور از حضور خانواده یا سایر افراد، با دریافت دستورالعمل‌های یکسان، به تکمیل پرسشنامه‌ها پرداختند. پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها، بررسی اولیه داده‌ها انجام شد و در این مرحله ۵۰ پرسشنامه به دلیل ناقص بودن یا مخدوش بودن کنار گذاشته شد. در ادامه، برای اطمینان از عدم وجود داده‌های پرت، از روش فاصله مهلنوبایس استفاده گردید که نتایج آن نشان داد هیچ‌یک از شرکت کنندگان دارای داده پرت نیستند؛ بنابراین در نهایت داده‌های مربوط به ۲۵۰ نفر از شرکت‌کنندگان برای تحلیل‌های آماری مورد استفاده قرار گرفت.

تحلیل آماری

اصلاح ارزیابی و براساس آن مدل اندازه‌گیری در دو مرحله اصلاح شد.

جدول ۱- شاخص‌های برازندگی مدل‌های اندازه‌گیری و ساختاری پژوهش

شاخص های برازندگی	کای اسکوتز شده	کای اسکوتز	کای اسکوتز هنجار شده	شاخص برازندگی تطبیقی	شاخص نکوپی برازش	شاخص نکوپی برازش تعدیل شده	میانگین مجذورات تقریب	شاخص ریشه خطای
مدل اندازه‌گیری اولیه	۶۵/۴۳	۱۳/۰۸	۰/۹۱۶	۰/۹۰۳	۰/۷۰۹	۰/۲۲۱	۰/۰۲۳	۰/۰۲۳
مدل اندازه‌گیری اصلاح شده	۲/۱۶۰	۰/۷۲۰	۱/۰۰	۰/۹۹۶	۰/۹۸۲	۰/۰۲۳	۰/۰۷۲	۰/۰۷۲
مدل ساختاری	۸/۶۷	۱/۰۵	۰/۹۷۸	۰/۹۶۷	۰/۹۲۱	۰/۰۷۲	<۰/۰۸	<۰/۰۸
نقاط برش قابل قبول	>۰/۰۵	۵<	>۰/۹۰	>۰/۹۰	>۰/۸۵	>۰/۰۸		

جدول ۱ همچنین نشان می‌دهد که مدل ساختاری با داده‌های گردآوری شده برازش داشت.

جدول ۱ نشان می‌دهد که بعد از دو مرحله اصلاح، مدل اندازه‌گیری با داده‌های گردآوری شده برازش یافته است.

جدول ۲- ضرایب مسیر کل، مستقیم و غیرمستقیم بین متغیرهای پژوهش در مدل ساختاری

p	β	S.E	b	مسیرها
۰/۰۰۳	۰/۲۲۲	۰/۰۵۰	۰/۰۶۹	ضریب مسیر کل بین سبک دلبستگی اجتنابی- صفات خودشیفته
۰/۴۰۷	۰/۰۵۷	۰/۰۲۵	۰/۰۲۱	ضریب مسیر کل بین سبک دلبستگی اضطرابی- صفات خودشیفته
۰/۴۹۶	۰/۰۵۴	۰/۰۲۲	۰/۰۱۷	ضریب مسیر مستقیم بین سبک دلبستگی اجتنابی- صفات خودشیفته
۰/۳۷۳	-۰/۰۵۲	۰/۰۲۴	-۰/۰۲۰	ضریب مسیر مستقیم بین سبک دلبستگی اضطرابی- صفات خودشیفته
۰/۰۰۱	۰/۴۰۵	۰/۰۳۹	۰/۲۴۳	ضریب مسیر بین سبک دلبستگی اجتنابی- دشواری های بین فردی
۰/۰۰۱	۰/۲۶۵	۰/۰۵۰	۰/۱۹۵	ضریب مسیر بین سبک دلبستگی اضطرابی- دشواری های بین فردی
۰/۰۰۱	۰/۴۱۶	۰/۰۴۲	۰/۲۱۴	دشواری های بین فردی - صفات خودشیفته
۰/۰۰۱	۰/۱۶۹	۰/۰۱۳	۰/۰۵۲	ضریب مسیر غیر مستقیم بین سبک دلبستگی اجتنابی- صفات خودشیفته
۰/۰۰۱	۰/۱۱۰	۰/۰۱۴	۰/۰۴۲	ضریب مسیر غیر مستقیم بین سبک دلبستگی اضطرابی- صفات خودشیفته

۰/۰۱ معنادار است ($P < ۰/۰۱$, $\beta = ۰/۲۲۲$). در مقابل ضریب مسیر کل بین سبک دلبستگی اضطرابی و صفات

جدول ۲ نشان می‌دهد که ضریب مسیر کل بین سبک دلبستگی اجتنابی و صفات خودشیفته مثبت و در سطح

غیرمستقیم بین سبک دلبستگی اجتنابی ($P < 0/01$)، $\beta = 0/169$ و سبک دلبستگی اضطرابی ($P < 0/01$)، $\beta = 0/110$ با صفات خود شیفته مثبت و در سطح $0/01$ معنادار بود.

خود شیفته در سطح $0/05$ معنادار نبود ($P > 0/05$)، ضریب مسیر مستقیم بین سبک دلبستگی اجتنابی ($P > 0/05$)، $\beta = 0/054$ و سبک دلبستگی اضطرابی ($P > 0/05$)، $\beta = -0/052$ با صفات خود شیفته در سطح $0/05$ معنادار نبود. در نهایت ضریب مسیر

بحث و نتیجه گیری

نظریه دلبستگی بالبی تبیین کرد. بر اساس این نظریه، تجربه‌های اولیه فرد با مراقبان اولیه منجر به شکل‌گیری الگوهای درونی فعال از خود و دیگران می‌شود. افرادی که دارای سبک دلبستگی اضطرابی هستند معمولاً خود را نیازمند تأیید و حمایت دیگران می‌دانند و در عین حال نسبت به در دسترس بودن دیگران تردید دارند. این الگوی شناختی و هیجانی باعث می‌شود روابط بین فردی آنان با میزان بالایی از نگرانی، حساسیت و وابستگی همراه باشد (۲۷). در محیط رقابتی ورزش که توجه اجتماعی و ارزیابی دیگران نقش پررنگی دارد، چنین افرادی ممکن است بیش از پیش درگیر ارزیابی‌های اجتماعی شوند. در نتیجه، مشکلات بین فردی به عنوان پیامد طبیعی این سبک دلبستگی شکل می‌گیرد و زمینه را برای بروز ویژگی‌های خودشیفته فراهم می‌کند. در واقع فرد برای جبران نایمنی درونی و حفظ عزت‌نفس، به الگوهای رفتاری خودشیفته‌گونه مانند بزرگ‌نمایی توانایی‌ها یا جلب تحسین دیگران متوسل می‌شود.

از منظر نظریه روابط موضوعی نیز می‌توان این یافته را تبیین کرد. طبق این دیدگاه، کیفیت روابط اولیه فرد با دیگران درونی‌سازی شده و بعدها در تعاملات اجتماعی بازتولید می‌شود. افراد دارای دلبستگی اضطرابی اغلب تصویری ناپایدار از خود و دیگران دارند؛ از یک سو نیاز شدیدی به نزدیکی و پذیرش دارند و از سوی دیگر ترس از طرد شدن را تجربه می‌کنند. این تضاد درونی می‌تواند به بروز الگوهای ناسازگارانه در روابط بین فردی مانند

هدف پژوهش حاضر مدلیابی نقش میانجی مشکلات بین فردی در رابطه بین سبک‌های دلبستگی با صفات شخصیت خودشیفته در ورزشکاران بود. یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که مشکلات بین فردی رابطه بین سبک‌های دلبستگی اضطرابی و اجتنابی با صفات شخصیت خودشیفته در ورزشکاران را میانجی‌گری می‌کند. این یافته‌ها با نتایج حاصل از پژوهش‌های پیشین همسو بود که نشان داده‌اند افراد دارای ویژگی‌های شخصیتی خودشیفته، خودپنداره‌ای اغراق‌آمیز از توانایی‌ها و ارزش خود دارند و برای حفظ عزت‌نفس متزلزلشان، به تأیید و تحسین دیگران وابسته‌اند. این افراد در روابط بین فردی حساسیت بالایی به طرد یا بی‌توجهی نشان می‌دهند، در عین نیاز به نزدیکی از صمیمیت واقعی اجتناب می‌کنند و در مواجهه با انتقاد یا ناکامی، رفتارهای پرخاشگرانه و دفاعی بروز می‌دهند. همچنین به دلیل الگوهای دلبستگی نایمن، به‌ویژه دلبستگی اجتنابی و دوسوگرا، در ایجاد روابط متقابل و پایدار ناتوان بوده و بیشتر درگیر تعاملات سطحی و ابزاری برای کسب تأیید اجتماعی هستند (۷، ۸، ۲۰، ۲۱).

نتایج نشان داد که مشکلات بین فردی شامل حساسیت بین فردی، دوسوگرایی بین فردی، پرخاشگری، نیاز به تأیید اجتماعی و عدم جامعه‌پذیری، رابطه بین سبک دلبستگی اضطرابی و صفات شخصیت خودشیفته در ورزشکاران را میانجی‌گری می‌کند. این یافته را می‌توان در چارچوب

افراطی و همراه با نگرانی از طرد شدن تجربه می‌شود. چنین وضعیتی ممکن است به وابستگی شدید به تأیید دیگران و جست‌وجوی مداوم تحسین اجتماعی منجر شود. در ورزشکاران که موفقیت‌ها اغلب با توجه رسانه‌ای و تحسین عمومی همراه است، این نیاز می‌تواند به شکل برجسته‌ای ظاهر شود. هنگامی که فرد برای تنظیم عزت‌نفس خود بیش از حد به تأیید بیرونی متکی می‌شود، احتمال شکل‌گیری صفات خودشیفته مانند بزرگ‌نمایی موفقیت‌ها یا نیاز مفرط به تحسین افزایش می‌یابد. در این میان، مشکلات بین‌فردی مانند نیاز به تأیید اجتماعی یا دشواری در ایجاد روابط سالم با دیگران نقش واسطه‌ای ایفا می‌کند و مسیر انتقال اثر سبک دلبستگی اضطرابی به صفات شخصیت خودشیفته را تقویت می‌کند (۳۰).

در مجموع می‌توان گفت که سبک دلبستگی اضطرابی از طریق ایجاد الگوهای ناسازگارانه در روابط اجتماعی، زمینه بروز مشکلات بین‌فردی را فراهم می‌کند و این مشکلات به نوبه خود می‌توانند به شکل‌گیری یا تقویت ویژگی‌های خودشیفته در ورزشکاران منجر شوند. محیط رقابتی و ارزیابانه ورزش نیز ممکن است این فرآیند را تشدید کند، زیرا در چنین فضایی توجه اجتماعی، مقایسه عملکرد و نیاز به حفظ تصویر موفقیت اهمیت زیادی دارد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که مشکلات بین‌فردی نقش مهمی در پیوند میان نایمینی دلبستگی و بروز صفات خودشیفته ایفا می‌کنند و توجه به این متغیرها در مداخلات روان‌شناختی برای ورزشکاران می‌تواند به بهبود کیفیت روابط اجتماعی و کاهش الگوهای شخصیتی ناسازگارانه کمک کند.

نتایج نشان داد که مشکلات بین‌فردی شامل حساسیت بین‌فردی، دوسوگرایی، پرخاشگری، نیاز به تأیید اجتماعی و عدم جامعه‌پذیری، رابطه بین سبک دلبستگی اجتنابی و صفات شخصیت خودشیفته در ورزشکاران را میانجی‌گری می‌کند. افراد با سبک دلبستگی اجتنابی

حساسیت افراطی به انتقاد، دوسوگرایی در روابط و واکنش‌های پرخاشگرانه منجر شود. در چنین شرایطی، فرد ممکن است برای محافظت از خود در برابر احساس بی‌ارزشی یا طرد، به راهبردهای دفاعی خودشیفته‌وار روی آورد. به بیان دیگر، صفات خودشیفته می‌تواند به عنوان نوعی سازوکار جبرانی برای مدیریت اضطراب دلبستگی و تعارضات بین‌فردی عمل کند (۲۸). از این رو مشکلات بین‌فردی به عنوان حلقه واسطه میان نایمینی دلبستگی و بروز ویژگی‌های شخصیتی خودشیفته عمل می‌کند.

همچنین نظریه تنظیم هیجان می‌تواند چارچوب دیگری برای تبیین این رابطه فراهم کند. افراد با سبک دلبستگی اضطرابی معمولاً در تنظیم هیجان‌های منفی مانند اضطراب، خشم و احساس طرد شدن با مشکل مواجه هستند. این دشواری در تنظیم هیجان باعث می‌شود واکنش‌های بین‌فردی آنان شدیدتر و ناپایدارتر باشد. برای مثال، حساسیت بین‌فردی ممکن است موجب شود فرد نشانه‌های خنثی یا مبهم را به صورت تهدیدآمیز تعبیر کند و در نتیجه واکنش‌های دفاعی یا پرخاشگرانه نشان دهد (۲۹). در محیط‌های رقابتی مانند ورزش که فشار روانی، ارزیابی اجتماعی و مقایسه با دیگران بالا است، چنین واکنش‌هایی می‌تواند تشدید شود. در این شرایط، فرد برای حفظ تصویر مثبت از خود ممکن است به الگوهای رفتاری خودشیفته‌گونه مانند تأکید بر برتری، نیاز شدید به تحسین یا بی‌اعتنایی به دیگران متوسل شود. بنابراین مشکلات بین‌فردی ناشی از ضعف در تنظیم هیجان می‌تواند مسیر تبدیل نایمینی دلبستگی به ویژگی‌های خودشیفته را تسهیل کند.

علاوه بر این، نظریه خودتعیین‌گری دسی و رایان نیز می‌تواند در توضیح این یافته مؤثر باشد. این نظریه بیان می‌کند که انسان‌ها دارای سه نیاز بنیادی روان‌شناختی شامل نیاز به ارتباط، شایستگی و خودمختاری هستند. در افراد دارای دلبستگی اضطرابی، نیاز به ارتباط به شکل

اجتناب دلبستگی نقش واسطه‌ای دارند و با ایجاد فاصله روانی از دیگران، زمینه رشد صفات خودشیفته را فراهم می‌کنند (۳۲).

از منظر رویکرد تنظیم هیجان، افراد اجتنابی برای کنار آمدن با نایمندی عاطفی از راهبردهای سرکوب هیجان استفاده می‌کنند. آن‌ها در مواجهه با موقعیت‌هایی که می‌تواند وابستگی یا نزدیکی را برانگیزد، هیجان‌های خود را کنترل یا انکار می‌کنند و خود را بی‌نیاز نشان می‌دهند. با این حال، سرکوب هیجان باعث تنش‌های درونی و واکنش‌های منفی در روابط اجتماعی می‌شود — مثل پرخاشگری یا سردی هیجانی (۳۳). در محیط‌های رقابتی و حساس مانند ورزش، که نیاز به کنترل هیجانی، تعامل مستمر و تحمل فشار بالا است، این راهبردهای ناسازگارانه می‌تواند به سوءتفاهم و درگیری‌های بین‌فردی منجر شود. مشکلات بین‌فردی حاصل از چنین مکانیزم‌هایی ممکن است عزت‌نفس بیرونی محور را فعال کند؛ به گونه‌ای که فرد برای حفظ حس ارزشمندی، به رفتارهای خودشیفته مانند جست‌وجوی تحسین یا بی‌اعتنایی نسبت به نقد دیگران متوسل شود.

در قالب نظریه خودتعیین‌گری دسی و رایان نیز می‌توان رابطه میانجی‌گری را توضیح داد. این نظریه بیان می‌کند سه نیاز بنیادین انسان شامل خودمختاری، ارتباط و شایستگی است. افراد با دلبستگی اجتنابی عموماً در برقراری ارتباط مؤثر ناکام‌اند و نیاز به وابستگی را سرکوب می‌کنند، در مقابل بر خودمختاری افراطی و شایستگی ظاهری تأکید دارند. این تأکید بیش از حد بر استقلال و اثبات توانمندی، در فضای ورزش ممکن است به شکل خودشیفتگی آشکار گردد. در واقع فرد از طریق رفتارهای رقابتی افراطی و جست‌وجوی تحسین اجتماعی تلاش می‌کند خلأ ناشی از نارضایتی نیاز به ارتباط را جبران کند. مشکلات بین‌فردی — مانند نیاز به تأیید بیرونی، حساسیت در برابر انتقاد یا پرخاشگری دفاعی — در این

معمولاً به دلیل تجربه‌های اولیه طرد، بی‌توجهی یا سردی هیجانی از سوی مراقبان، باور دارند که وابستگی و نزدیکی عاطفی خطرناک یا بی‌فایده است. در نتیجه، آن‌ها برای حفظ احساس کنترل و استقلال هیجانی از دیگران فاصله می‌گیرند و روابط خود را محدود به سطح ابزاری یا سطحی می‌کنند. با این حال، این اجتناب از صمیمیت واقعی اغلب به مشکلات بین‌فردی منجر می‌شود — به‌ویژه دوسوگرایی عاطفی، کمبود همدلی، و تمایل به طرد دیگران زمانی که تهدید به وابستگی احساس می‌کنند (۳۱). در بستر ورزش که روابط تیمی، همکاری و هماهنگی نقش حیاتی دارد، چنین الگوهایی می‌تواند باعث واکنش‌های منفی از سوی دیگران و احساس گسست اجتماعی شود. این مشکلات بین‌فردی ممکن است فرد را به سمت راهبردهای جبرانی مانند رفتارهای خودشیفته‌وار سوق دهد، تا از طریق برتری‌نمایی و تأکید بر استقلال، خلأ هیجانی و نیاز به تعلق را پنهان سازد.

از دیدگاه نظریه روابط موضوعی نیز این رابطه قابل توضیح است. افراد با سبک دلبستگی اجتنابی معمولاً روابط اولیه خود را به عنوان منبع تهدید یا کنترل تجربه کرده‌اند و به همین دلیل درونی‌سازی‌های ناسازگارانه‌ای از «دیگری» و «خود» دارند. چنین فردی معمولاً تصویری از خود به عنوان بی‌نیاز یا برتر و از دیگران به عنوان مزاحم یا غیرقابل اعتماد دارد. این ادراک‌ها در روابط بزرگسالی به شکل سردی بین‌فردی، عدم جامعه‌پذیری و حساسیت منفی نسبت به نزدیکی بازتولید می‌شود. از آنجا که نیازهای عاطفی سرکوب می‌شوند ولی نابود نمی‌گردند، فرد ممکن است از طریق پرخاشگری یا جست‌وجوی تأیید بیرونی تلاش کند ارزش شخصی خود را بازسازی کند. این فرایند در نهایت می‌تواند صفات خودشیفته را تقویت کند: بزرگ‌نمایی از توانایی، بی‌نیازی از دیگران، و نوعی خودمحوری که در واقع پوششی برای آسیب‌پذیری هیجانی پنهان است. بنابراین مشکلات بین‌فردی ناشی از

نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شد، نتایج تنها برای این گروه قابل تعمیم است و ممکن است نسبت به سایر شهرها، و رشته‌های ورزشی دیگر تفاوت‌هایی وجود داشته باشد. از جمله محدودیت‌های این پژوهش می‌توان به استفاده از ابزارهای خودگزارشی اشاره کرد که ممکن است تحت تأثیر سوگیری پاسخ‌دهی، تمایل به ارائه تصویر مطلوب از خود و برداشت‌های ذهنی آزمودنی‌ها قرار گیرد. همچنین ماهیت همبستگی و مقطعی پژوهش، امکان استنباط روابط علی و قطعی میان متغیرها را محدود می‌کند. از این رو پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده از طرح‌های طولی و آزمایشی، روش‌های ارزیابی چندمنبعی مانند مصاحبه‌های بالینی و گزارش اطرافیان، و نمونه‌های متنوع‌تر از نظر ویژگی‌های فردی و زمینه‌های فرهنگی استفاده شود تا تعمیم‌پذیری یافته‌ها افزایش یابد. علاوه بر این، بررسی نقش سایر متغیرهای روان‌شناختی مانند تنظیم هیجان، طرحواره‌های ناسازگار اولیه، عزت‌نفس و حمایت اجتماعی می‌تواند به تبیین دقیق‌تر روابط میان سبک‌های دلبستگی، مشکلات بین‌فردی و صفات شخصیت خودشیفته کمک کند. در بعد کاربردی نیز پیشنهاد می‌شود متخصصان روان‌شناسی ورزش، مشاوران و مربیان با طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی و مداخلات روان‌شناختی مبتنی بر بهبود مهارت‌های ارتباطی، تنظیم هیجان و اصلاح الگوهای شناختی ناسازگار، در جهت کاهش مشکلات بین‌فردی و ارتقای سلامت روان و کارکرد اجتماعی ورزشکاران اقدام کنند.

پی‌نوشت‌ها

- 1 Narcissistic Personality Disorder
2. Interpersonal Problems
3. Attachment Styles
4. Internal Working Models
5. Attachment Anxiety
6. Attachment Avoidance

مسیر نقش واسطه‌ای دارند و به تقویت جلوه‌های خودشیفتگی کمک می‌کنند (۳۰).

علاوه بر این، این نتایج براساس طرحواره‌های ناسازگار اولیه نیز این فرآیند قابل تبیین است. افراد دارای سبک اجتنابی غالباً طرحواره‌هایی از طرد، بی‌اعتمادی و وابستگی آسیب‌زا دارند. هنگام مواجهه با روابط اجتماعی، این طرحواره‌ها فعال شده و منجر به رفتارهای پرهیزگرانه، سردی و در نتیجه مشکلات بین‌فردی می‌شوند. به مرور زمان، فرد برای حفظ احساس کنترل بر محیط بین‌فردی و جبران احساس بی‌ارزشی، طرحواره‌های خودتکبر یا استحقاق شکل می‌دهد که همان مؤلفه‌های اصلی شخصیت خودشیفته محسوب می‌شوند. بنابراین مسیر از نایمندی دلبستگی تا خودشیفتگی از طریق مشکلات بین‌فردی و مکانیزم‌های شناختی-هیجانی طی می‌شود (۳۴).

در مجموع می‌توان گفت که سبک دلبستگی اجتنابی با ایجاد فاصله هیجانی و سردی عاطفی، موجب شکل‌گیری مشکلات عمده در روابط بین‌فردی می‌شود. این مشکلات با کاهش هماهنگی اجتماعی و افزایش نیاز به تأیید بیرونی، زمینه بروز صفات شخصیتی خودشیفته را تقویت می‌کنند. ورزش و فعالیت بدنی به عنوان محیطی ساختارمند و رقابتی، این الگو را تقویت می‌کند، زیرا در چنین فضایی استقلال، برتری و موفقیت به عنوان ارزش‌های مرکزی شناخته می‌شوند. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که مشکلات بین‌فردی نقش واسطه‌ای مهمی میان دلبستگی اجتنابی و شکل‌گیری ویژگی‌های خودشیفته در ورزشکاران دارند؛ و مداخلات روان‌شناختی باید بر توسعه مهارت‌های ارتباط بین‌فردی و اصلاح باورهای اجتنابی متمرکز شود تا از بروز یا تشدید الگوهای شخصیتی ناسازگارانه جلوگیری گردد.

با توجه به اینکه جامعه آماری پژوهش شامل ورزشکاران منطقه ۱۷ شهر تهران و نمونه حاضر (۲۵۰ نفر) به روش

References

1. American Psychiatric Association. Diagnostic and statistical manual of mental disorders (5th ed., text rev.; DSM-5-TR). Washington, DC: American Psychiatric Publishing; 2022.
2. Krizan Z, Herlache AD. The narcissism spectrum model: A synthetic view of narcissistic personality. *Personality and Social Psychology Review*. 2018;22(1):3–31. <https://doi.org/10.1177/1088868316685018>
3. Roberts R, Woodman T, Hardy L, Davis L, Wallace HM. Psychological skills do not always help performance: The moderating role of narcissism. *Journal of Applied Sport Psychology*. 2013;25(3):316–325.
4. Arthur CA, Woodman T, Ong CW, Hardy L, Ntoumanis N. The role of athlete narcissism in moderating the relationship between coaches' transformational leader behaviors and athlete motivation. *Journal of Sport & Exercise Psychology*. 2011;33(1):3–19.
5. Dickinson KA, Pincus AL. Interpersonal analysis of grandiose and vulnerable narcissism. *Journal of Personality Disorders*. 2003;17(3):188–207.
6. Pilkonis PA, Kim Y, Proietti JM, Barkham M. Scales for personality disorders developed from the inventory of interpersonal problems. *Journal of Personality Disorders*. 1996;10(4):355–369.
7. Feshangchi N, Karbalaie Mohammad Meigooni A, Bahrami Hidaji M. The mediation role of narcissistic personality traits and interpersonal problems in the relationship between early maladaptive schemas and anabolic steroids use in athletes. *Sport Psychology Studies*. 2018;7(24):17–34.
8. Ronningstam E. Pathological narcissism and narcissistic personality disorder: Recent research and clinical implications. *Current Behavioral Neuroscience Reports*. 2016;3(1):34–42. <https://doi.org/10.1007/s40473-016-0060-y>
9. Kealy D, Ogrodniczuk JS. Pathological narcissism and adult attachment: A review of empirical findings. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*. 2020;11(2):85–95. <https://doi.org/10.1037/per0000365>
10. Otway LJ, Vignoles VL. Narcissism and childhood recollections: A quantitative test of psychoanalytic predictions. *Personality and Social Psychology Bulletin*. 2006;32(1):104–116. <https://doi.org/10.1177/0146167205279907>
11. Brummelman E, Thomaes S, Nelemans SA, Orobio de Castro B, Overbeek G, Bushman BJ. Origins of narcissism in children. *Proceedings of the National Academy of Sciences*. 2015;112(12):3659–3662. <https://doi.org/10.1073/pnas.1420870112>
12. Horton RS, Bleau G, Drwecki B. Parenting narcissism: What are the links between parenting and narcissism? *Journal of Personality*. 2006;74(2):345–376. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2005.00368.x>
13. Krizan Z, Herlache AD. The narcissism spectrum model: A synthetic view of narcissistic personality. *Personality and Social Psychology Review*. 2018;22(1):3–31. <https://doi.org/10.1177/1088868316685018>
14. Kealy D, Ogrodniczuk JS. Pathological narcissism and adult attachment: A review of empirical findings. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*. 2020;11(2):85–95. <https://doi.org/10.1037/per0000365>
15. Gillath O, Karantzas GC, Fraley RC, editors. *Adult attachment: A concise*

- introduction to theory and research. London: Academic Press; 2021.
16. Mikulincer M, Shaver PR. Attachment in adulthood: A brief overview of theory and research. *Attachment & Human Development*. 2020;22(2):123–130.
<https://doi.org/10.1080/14616734.2019.1589062>
 17. Mikulincer M, Shaver PR. Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change. 2nd ed. New York: Guilford Press; 2019.
 18. Fraley RC, Roisman GI. The development of adult attachment styles: Four lessons. *Current Opinion in Psychology*. 2019;25:26–30.
<https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2018.02.008>
 19. Fraley RC, Hudson NW, Heffernan ME, Segal N. Are adult attachment styles categorical or dimensional? A taxometric analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*. 2022;122(2):358–377.
<https://doi.org/10.1037/pspp0000371>
 20. Fossati A, Feeney JA, Pincus AL, Borroni S, Maffei C, Bagnato M. The structure of pathological narcissism and its relationships with adult attachment styles. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*. 2015;6(2):189–198.
 21. Fossati A, Maffei C. The role of attachment styles in the development of personality disorders in adult life. *Attachment & Human Development*. 2012;14(4):259–279.
<https://doi.org/10.1080/14616734.2012.713000>
 22. Ames DR, Rose P, Anderson CP. The NPI-16 as a short measure of narcissism. *Journal of Research in Personality*. 2006;40(4):440–450.
<https://doi.org/10.1016/j.jrp.2005.03.002>
 23. Mohammadzadeh A. Validation of the Narcissistic Personality Questionnaire in an Iranian population. *Journal of Fundamentals of Mental Health*. 2009;11(4):274–281.
 24. Collins NL, Read SJ. Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *Journal of Personality and Social Psychology*. 1990;58(4):644–663.
 25. Farhadi M, Mohagheghi H, Nesai Moghadam B. The relationship between attachment styles and student interpersonal problems: The role of mediating emotional intelligence. *Razi Journal of Medical Sciences*. 2020;27(1):73–84.
 26. Aftab R, Taghiloo S, Karbalaei Mohammad Meigooni A. Structural model of the relationships between borderline personality traits, interpersonal difficulties, and internet addiction. *Psychological Achievements*. 2016;23(2):113–136.
 27. Diamond G, Mason S, Levy S. Psychodynamic principles in attachment-based family therapy. In: Kealy D, Ogrodniczuk JS, editors. *Contemporary psychodynamic psychotherapy*. Academic Press; 2019. p.349–360.
 28. Kernberg OF. *Narcissistic personality disorder*. Washington, DC: American Psychiatric Publishing; 2016.
 29. Sezer F, Telci E. Attachment styles, emotional regulation, and narcissistic traits in athletes: The mediating role of interpersonal sensitivity. *Psychology of Sport and Exercise*. 2023;66:102412.
<https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2023.102412>
 30. Deci EL, Ryan RM. *Self-determination theory: Basic psychological needs in motivation, development, and wellness*. New York: Guilford Press; 2020.
 31. Cassidy J, Shaver PR. *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications*. 3rd ed. New York: Guilford Press; 2018.

32. Kernberg OF. Aggressivity, narcissism, and self-destructiveness in the psychotherapeutic relationship. New Haven: Yale University Press; 2015.

33. Rose P. Narcissism and interpersonal functioning: The mediating role of emotion dysregulation. *Personality and Mental Health*.

2022;16(3):192–203.

<https://doi.org/10.1002/pmh.1534>

34. van Vreeswijk M, Broersen J, Nadort M. *The Wiley-Blackwell handbook of schema therapy: Theory, research, and practice*. Chichester: Wiley-Blackwell; 2017.